

**Region
Värmland**

Revisionskontoret
Johan Magnusson

Rev/21021

Finansiella samordningsförbund - förstudie

Rapport 6-21

Finansiella samordningsförbund – förstudie

Bakgrund

Regionens revisorer har ansvar för att genomföra årlig granskning av regionens samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har regionens revisorer utarbetat dokumentet ”Granskningsstrategi” i vilket de beskrivit de områden som revisorerna främst ska fokusera på under innevarande mandatperiod. Baserad på granskningsstrategin gör revisorerna en årlig riskbedömning och revisionsplan. I ”Revisionsplan 2021” har revisorerna aktualiserat en förstudie avseende de finansiella samordningsförbund som Region Värmland, Arbetsförmedlingen (Af), Försäkringskassan (Fk) och länets kommuner är medlemmar i.

Den 1 januari 2004 trädde lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210) (Finsam) i kraft. Lagen gör det möjligt för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommuner och regioner att samverka finansiellt genom att bilda samordningsförbund. I samordningsförbunden beslutar de fyra aktörerna hur samarbetet ska utformas utifrån lokala förutsättningar och behov.

Ett samordningsförbund kan ses som en struktur för att få samverkan mellan myndigheterna att fungera över tid. Det innebär att verksamheten inte enbart bedrivs i form av tillfälliga projekt utan mer som en sammanhållande plattform för myndigheternas/organisationernas samverkan.

Samordningsförbundens styrelser utgör en egen juridisk person med ledamöter från samtliga parter i styrelsen. De ingående Medlemmarna äger förbundet och finansierar samordningsförbunden gemensamt, enligt beslutad fördelning.

Samordningsförbundens uppgift är i första hand att verka för att medborgare ska få stöd och rehabilitering som ger dem möjlighet att försörja sig själva.

Insatserna syftar ofta till att samlokalisera, utveckla gemensamma metoder och individanpassa insatser så att man når en ökad effektivitet.

Samordningsförbunden stödjer också aktivt aktiviteter som syftar till att få samarbetet mellan parterna att fungera mer effektivt.

I Värmland finns sex olika samordningsförbund: Samordningsförbundet Samspelet, Arvika Eda samordningsförbund, Fryksdalens samordningsförbund, Klarälvdalens samordningsförbund och Östra Värmlands samordningsförbund. Säffle och Årjäng ingår i samordningsförbundet BÅDESÅ tillsammans med kommunerna: Bengtsfors, Dals-Ed och Åmål. Det sistnämnda förbundet består alltså av kommuner från både Värmlands län och Västra Götalands län. BÅDESÅ administreras av Västra Götalands Regionen.

Syfte

Syftet med denna förstudie är att bedöma om det finns behov av och förutsättningar för att genomföra en fördjupad granskning avseende finansiella samordningsförbund.

För att uppnå syftet med förstudien ska följande revisionsfrågor besvaras:

- Hur sker Region Värmlands styrning av verksamheten?
- Vilka delar av Region Värmlands organisation berörs av regionens engagemang i de finansiella samordningsförbunden och hur är ansvaret för engagemanget fördelat?
- Vilka målsättningar har Region Värmland formulerat avseende finansiella samordningsförbund, utöver vad som framgår av lagstiftning?
- Vilka dokument, riktlinjer och rutiner har regionen fastställt utifrån engagemanget i de finansiella samordningsförbunden?
- Hur sker uppföljning och återrapportering, avseende de finansiella samordningsförbundens verksamhet, till regionens tjänstemannaledning respektive politisk ledning?
- Innehåller uppföljningen underlag/information utöver den statistik som regionen erhåller från SUS (*System för uppföljning av samverkan*)?

Avgränsning

Granskningen avgränsas till en förstudie av de finansiella samordningsförbunden i Värmlands län.

Revisionskriterier

Uppföljningen ska ske utifrån aktuell lagstiftning och föreskrifter inom området. Revisionskriterier är också fullmäktiges beslut samt styrelsens reglemente.

Ansvarig nämnd

Såväl Regionstyrelsen som Hälso- och sjukvårdsnämnden skulle kunna vara ansvariga; styrelsen granskas utifrån genomförandet/utförandet av nämndens ”beställning” i enlighet med nämndplanen. Revisionen granskar Hälso- och sjukvårdsnämnden utifrån frågan om nämnden i egenskap av kravställare, gjort vad som kan anses åligga nämnden.

Av Hälso- och sjukvårdsnämndens reglemente framgår att en av nämndens uppgifter är att samordna Region Värmlands insatser inom de samordningsförbund som inrättats i enlighet med Lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. Samordningsförbunden har inrättats tillsammans med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och berörda kommuner.

Frågan om Regionstyrelsens uppsiktsplikt när det gäller de finansiella samordningsförbunden är oklar. Det framgår inte tydligt av lagstiftning, Kommunallag (2017:725) och Lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser eller av Regionstyrelsens reglemente, huruvida uppsiktsplikten omfattar även de finansiella samordningsförbunden.

I förstudien har vi inte funnit någon tydliga formell reglering av Regionstyrelsens uppsiktsplikt när det gäller samordningsförbunden. Regionstyrelsen har dock uppsiktsplikt över Hälso- och sjukvårdsnämnden. Hälso- och sjukvårdsnämndens reglemente anger, som nämnts ovan, att nämnden har ett samordningsansvar för regionens insatser inom samordningsförbunden.

Regionstyrelsens uppsiktsplikt borde därför omfatta detta uppdrag, som Hälso- och sjukvårdsnämnden har enligt reglementet.

Metoder

Förstudien har genomförts i form av analys av dokument och intervjuer.

Resultat

Svar på revisionsfrågor

Hur fungerar Region Värmlands styrning av verksamheten?

Av Region Värmlands hemsida framgår att styrelsen för respektive samordningsförbund endast har ett finansieringsansvar. Samordningsförbunden bedriver inte någon egen verksamhet. I samordningsförbundens styrelser ingår politiker från Region Värmland och berörda kommuner samt tjänstemän från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Region Värmlands styrning av samordningsförbunden sker genom att regionens valda representanter sitter i samordningsförbundens styrelser. Förbundens styrelser fattar konsensusbeslut utifrån medborgares behov.

I respektive samordningsförbund finns så kallade beredningsgrupper där tjänstemän från regionen ingår. I beredningsgrupperna är det främst representanter från område öppenvård som ingår (allmänmedicin och öppenvårdspsykiatri). Genom de förslag som beredningsgrupperna utarbetar kan även en slags indirekt styrning sägas ske. Enligt uppgift har Regionen haft svårt att bemanna i samordnade insatser och detsamma gäller för beredningsgrupper och styrgrupper. Även de övriga medlemmarna har haft vissa problem med att bemanna i insatser och i grupperna.

I samordningsförbunden finns även lokala styrgrupper där bland annat chefer från olika öppenvårdsverksamheter deltar. Styrgrupperna styr de projekt där de verkar. Det händer dock att någon fråga i styrgruppen behöver lyftas till förbundsstyrelsen.

Inom Region Värmland är det det nystartade "Område samverkan" som har att hantera bland annat regionens engagemang i de Finansiella samordningsförbunden.

Vilka delar av Region Värmlands organisation berörs av regionens engagemang i de finansiella samordningsförbunden och hur är ansvaret för engagemanget fördelat?

Av det reglemente som fastställts av Regionfullmäktige för Hälso- och sjukvårdsnämnden framgår att det är Hälso- och sjukvårdsnämnden som samordnar regionens insatser i samordningsförbunden.

Som nämnts ovan är det i huvudsak verksamheter inom område öppenvård som är berörda såsom allmänmedicin och öppenvårdspsykiatri.

Regionen genomför, enligt uppgift, i dagsläget inga insatser som projektägare, där man ansökt om medel till en viss insats. Region Värmland är däremot resursägare inom vissa insatser och projekt där representerade chefer styr genom insatsens styrgrupp.

Vilka målsättningar har Region Värmland formulerat avseende finansiella samordningsförbund, utöver vad som framgår av lagstiftning?

Utöver aktuell lagstiftning och föreskrifter samt de förbundsordningar som fastställts av Regionfullmäktige för respektive samordningsförbund har regionen, såvitt vi kunnat finna, inte fastställt några övergripande styrdokument avseende målsättningar för de finansiella samordningsförbunden.

Av den information som tagits in i arbetet med förstudien har inte framkommit att regionens representanter i samordningsförbundens styrelser fått tydliga direktiv om vad som förväntas i uppdraget.

Vi har heller inte kunnat finna några styrdokument avseende roll och ansvar för de verksamheter på tjänstemannanivå som är berörda av projekt och insatser som initierats av parterna i samordningsförbunden.

Vilka dokument, riktlinjer och rutiner har regionen fastställt utifrån engagemanget i de finansiella samordningsförbunden?

Som nämnts ovan framgår det av Hälso- och sjukvårdsnämndens reglemente att nämnden ska samordna regionens insatser i samordningsförbunden. För Hälso- och sjukvården och enheten Område Samverkan, finns enligt uppgift ännu inget styrdokument/måldokument avseende verksamhetens roll och ansvar samt vad som avses med insatser, framtaget.

Hur sker uppföljning och återrapportering, avseende de finansiella samordningsförbundens verksamhet, till regionens tjänstemannaledning respektive politisk ledning?

De finansiella samordningsförbunden följs upp av Regionfullmäktige årligen i samband med att fullmäktige tar del av förbundens årsredovisningar samt revisionsberättelser som upprättas per förbund.

Av Regionstyrelsens protokoll från 2021-05-25 framgår att förbundscheferna från 5 av 6 samordningsförbund deltog vid Regionstyrelsens möte. Förbundscheferna informerade Regionstyrelsen om samordningsförbundens verksamhet under 2020 och om framtida utmaningar.

Vid samma möte fick Regionstyrelsen del av samordningsförbundens årsredovisningar och revisionsberättelser och beslutade att föreslå Regionfullmäktige att bevilja samordningsförbunden ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020.

Av Hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll från 2021-05-04 framgår att Hälso- och sjukvårdsnämnden fått underlag i form av årsredovisning och revisionsberättelse för samordningsförbunden. Årsredovisningarna och revisionsberättelserna utgjorde underlag för nämndens beslut om förslag till Regionstyrelsen i ansvarsfrihetsfrågan vid samma möte.

I Regionstyrelsens och Hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll har vi inte kunnat se att det sker någon uppföljning, utöver den som sker i samband med årsredovisning och revisionsberättelse. Undantaget är de ovan nämnda föredragningar som förbundscheferna gjorde vid Regionstyrelsens möte den 25 maj.

Vi har i denna fråga valt att studera ett av samordningsförbunden. På det aktuella samordningsförbundets styrelsemöten (7 möten per år) sker

återrapporering om nuläge i pågående insatser, uppföljningar samt ekonomiska prognoser. Samma återrapporering sker vid beredningsgruppens möten.

Det aktuella samordningsförbundet har en kommunikationsplan av vilken framgår att det ingår i varje politikerns och chefs uppdrag att återrapporera till sin organisation.

En representant från det aktuella samordningsförbundet har under våren 2021 deltagit vid ett av Hälso- och sjukvårdens ledningsgrupps möte för att informera om förbunden och deras arbete.

Innehåller uppföljningen underlag/information utöver den statistik som regionen erhåller från SUS (System för uppföljning av samverkan, ett system som används av staten)?

Av protokollen framgår inte att Hälso- och sjukvårdsnämnden eller Regionstyrelsen tagit del av det underlag/den information som förbunden sammanställer utifrån resultaten i SUS.

I det samordningsförbund som studerats i frågan om uppföljning och återrapporering ges kontinuerligt föredragningar till styrelsen utifrån resultaten i SUS samt sammanställningar av brukarnas skattning av upplevelser (nationella indikatorer).

Sammanfattande bedömning och slutsatser

Utifrån granskningens resultat är vår bedömning att de finansiella samordningsförbundens verksamhet i stora delar är lagstyrd. Regionens möjligheter till styrning sker främst genom regionens representanter i samordningsförbundens styrelser. Regionens tjänstemän i beredningsgrupper och styrgrupper kan också genom förslag etcetera påverka innehållet i de insatser som görs.

I förstudien har vi inte kunnat se att det i regionen tagits fram tydliga direktiv/styrdokument avseende målsättningar för regionens engagemang i samordningsförbunden. Det finns heller inte tydligt angivet och kommunicerat vilket ansvar, vilka roller och vilket uppdrag de valda styrelseledamöterna har i samordningsförbunden.

Vi har inte kunnat finna att det i regionen tagits fram något styrdokument avseende målsättning vad gäller att skapa förutsättningar för de insatser, projekt och åtgärder som utförs inom regionens verksamheter.

Mot bakgrund av att vi i förstudien har fått indikationer på att regionen och övriga huvudmän haft svårt att bemanna beredningsgrupper, styrgrupper och samordnade insatser, bör Regionstyrelsen utreda behovet av att förtydliga vilket ansvar och vilken roll regionen ska ha i samordningsförbunden.

Vår bedömning är att revisorerna bör avvakta med genomförandet av en fördjupad granskning. Politiskt beslutade mål och fastställda styrdokument för regionens engagemang i samordningsförbunden bör finnas på plats innan det är meningsfullt att genomföra en fördjupad granskning.

Johan Magnusson
Certifierad kommunal yrkesrevisor